Отже, міста з'являлись у різні історичні часи з різних причин: як результат торгівлі, розвитку промислів та промисловості, як наслідок потреб в обороні й спрямованої державної політики; вони виникають на новоосвоєних територіях та у результаті переходу невеликих поселень до категорії міст. Багатофункціональність дозволяє повніше використовувати елементи потенціалу міста: географічне положення, специфічне середовище, розвинену інфраструктуру, кваліфіковані кадри, виробничі фонди тощо.

Список використаних джерел

1. Голиков А. П., Олійник Я. Б., Степаненко А. В. Вступ до економічної і соціальної географії: підручник. Київ: Либідь, 1996. 320 с.
2. Города и системы расселения / под ред. Г. Н. Фомина. Москва: Высшая школа, 1981. 138 с.
3. Жупанський Я. І. Історія географії в Україні. Львів: Світ, 1997. 262 с.
4. Коваленко П. С. Міста України та перспективи їх розвитку. Київ: Наукова думка, 1976. 47 с.
5. Коваленко П. С. Развитие городов. Київ: Наукова думка, 2018. 299 с.
6. Лаппо Г. М. География городов. Москва: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1997. 480 с.
7. Матюшин Г. Н. Археологический словарь. Москва: Просвещение, 1996. 304 с.
8. Міста України: довідник / під ред. А. І. Івченка. Київ: Картографія, 1999. 135 с.

Тетяна Андрущук

ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В КОНТЕКСТІ ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНОГО АНАЛІЗУ

Зміна суспільних пріоритетів, модернізація національної системи освіти на засадах особистісно орієнтованого підходу об'єктивують необхідність посилення уваги до створення в сім'ї та закладах дошкільної освіти сприятливих умов для розвитку творчої, самодостатньої, життєздатної особистості з розвиненим почуттям самовартісності, позитивного самоставлення.

Створення законодавчої бази для забезпечення захисту прав дитини на особистісний розвиток підтверджує підвищену увагу держави до проблем формування ціннісного ставлення до дитини дошкільного віку. Так, Законом України «Про дошкільну освіту», «Конвенцією ООН про права дитини», Законом України «Про охорону дитинства», «Базовим компонентом дошкільної освіти», визначено, що забезпечення особистісного розвитку дітей є обов'язком для держави та суспільства.

Сьогодні доводиться визнати, що внаслідок істотної зміни суспільних орієнтирів усталена система вартостей об'єктивно потребує певної переоцінки й усвідомленого переосмислення поняття «цінності».

В основу поняття «цінності» покладено наявність у певних предметах, явищах ознак і властивостей, які відображають їхню значущість для людини чи суспільства [1]. Цінності історично мінливі і відбивають сутнісний рівень буття особистості. Предметним полем формування цінностей є культура певного суспільства, а цінності, в свою чергу, є основою культури.

Впродовж багатовікового розвитку суспільства проблема формування ціннісного ставлення до дітей дошкільного віку мала різне розуміння, яке залежало від соціально-економічних, політичних та історичних умов, рівня розвитку філософсько-релігійних і педагогічних уявлень про дитину та її місця у соціумі.

Аналіз історико-педагогічних праць І. Кона, Ф. Арієса, Л. Демоза, Е. Еріксона, Л. Виготського, О. Запорожця дає підстави стверджувати, що у різні історичні періоди розвитку суспільства ставлення до дітей змінювалося. Про взаємозалежність між рівнем розвитку суспільства і його ставленням до дітей неодноразово вказувала в своїх працях С. Русова: «Що свідоміше робиться громадянство, то з більшою увагою ставиться воно до виховання дітей, до забезпечення їм найкращих умов життя» [4, с. 34]. При цьому, слід відзначити, що уся історія людства свідчить про те, що дитина не завжди була у центрі світоглядних пошуків і предметом наукового дослідження [2, с. 45].

Спробуємо розглянути проблему особливостей ціннісного ставлення до особистості у вимірі філогенезу суспільства, відштовхуючись від основних положень образу дитинства, з одного боку, та місця дитини в суспільстві – з іншого. Адже правомірним було би врахувати у цих дискусіях часовий чинник як домінанту, що визначає відмінності між складовими ставлення до дітей на різних етапах розвитку історико-педагогічних знань.

Для цього звернімося до психогенної теорії історії Ллойда Демоза, що виявив у своєму дослідженні загальні закономірності взаємин дітей і батьків. На думку Л. Демоза «психогенні зміни в особистості, які відбуваються внаслідок взаємодії поколінь батьків і дітей є центральною силою історичних змін. Історія дитинства є послідовним рядом зближень між дитиною і дорослим. Чим глибше ми повертаємось в історію, тим менш ефективними будуть способи, якими батьки відповідають на потреби дітей що зростають» [3, с. 56]. У відповідності зі своїми ідеями Л. Демоз поділяє всю історію дитинства на шість періодів, які характеризуються певним стилем виховання і формою взаємодії між батьками і дітьми.

Інфантицидний стиль (з первіснообщинного ладу до IV століття н.е.) характеризується масовим дітовбивством, а ті діти, які виживали, часто ставали жертвами насилля.

Покидаючий стиль (IV–XIII століття н.е.) характеризується культурним визнанням наявності душі у дитини, що призвело до того, що інфантицид проявлявся рідше. Водночас дитина для батьків залишається об'єктом проекцій та реактивних утворень. Головним засобом уникнення спілкування з дитиною є її покидання та намагання позбутися піклування про неї. Малюка віддавали годувальниці, чи в монастир, або на виховання в чужу родину, абозалишали в занедбаному та приниженому стані у власному будинку.

Амбівалентний стиль (XIV–XVII століття н.е.) характеризується тим, що дитині дозволялося увійти в емоційне життя батьків, які почали приділяти увагу до малюків, однак відмовляли в самостійному духовному існуванні. Типовим педагогічним образом цієї епохи стає «ліплення» характеру дитини, яку порівнювали з м'яким воском чи глиною. Якщо ж дитина проявляла протидію, її безжалісно били, знищуючи самостійність як небажану якість.

Нав'язливий стиль (XVII ст.). Дитину вже не вважали небезпечною істотою чи простим об'єктом фізичного догляду, батьки зближувалися з дитиною. Однак така взаємодія супроводжувалася контролем не тільки поведінки, але і внутрішнього світу, думок і волі дитини, що посилювало конфлікти батьків і дітей.

Соціалізуючий стиль (XIX – середина XX століття). Метою виховання стає не стільки обмеження свободи дитини, скільки тренування волі та підготовка до майбутнього самостійного життя, а дитина сприймається об'єктом, а не суб'єктом соціалізації.

Допомагаючий стиль (починається в середині XX століття) передбачає, що дитина краще своїх батьків знає, що їй потрібно на цій стадії життя. Тому батьки намагаються не дисциплінувати особистість, а допомагати її індивідуальному розвитку на засадах емоційної близькості, порозуміння, емпатії з дітьми.

Отже, проаналізовані дослідження дають змогу прослідкувати змінну позицію суспільства до дитинства загалом, та до ставлення до неї зокрема. Недарма Л. Демоз наголошував на тому, що «історія дитинства – це жахливий сон, від якого ми тільки недавно почали пробуджуватися». Чим глибше поринаєш в історію, тим нижчий рівень догляду за дітьми і тим частіше дітей, вбивають, калічать, кидають, б'ють і знущаються [3, с. 56].

Поєднання історико-педагогічних підходів з досягненнями сучасної науки забезпечить реальні можливості для вироблення ефективної методики формування ціннісного ставлення дітей дошкільного віку.

Список використаних джерел

1. Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання : наук.-метод. посіб. К. : ІЗМН, 1998. 204 с.
2. Діти і соціум: особливості соціалізації дітей дошкільного та молодшого

шкільного віку: монографія / А. М. Богуш, Л. О. Варяниця, Н. В. Гавриш та ін.; за заг. ред. Н. В. Гавриш. Луганськ: Альма-матер, 2006. 386 с.
3. Кон И. Ребенок и общество : учебное пособие для студ. высш. учеб. заведений. М. : Академия, 2003. 336 с.
4. Русова С. Вибрані педагогічні твори: у 2 кн. Кн. 2 / за ред. Є. І. Коваленка. К.: Либідь, 1997. 272 с.

Юлія Бабаєва

СЕМАНТИЧНА СТРУКТУРА ДІЄСЛОВА *THINK*

В даний час особливу увагу дослідників сфокусовано на ментальних образах лексичних одиниць англійської мови. Фреймові значення деяких лексем, які в залежності від контекстного оточення можуть перетинатися з іншими фреймами, всі дієслова мисленнєвої діяльності мають одну спільну основу – здатність репрезентувати ментальну активність. Актуальність роботи зумовлена неповнотою вивчення аналізу мовних явищ, пов'язаних з відображенням у мові розумової діяльності людини.

Метою роботи є дефініційний аналіз лексико-семантичної структури дієслова *think* і виявлення подібних та відмінних семантичних варіантів прочитання цього дієслова в англійській мові.

Серед тих, хто зробив внесок у вивчення даної проблематики такі дослідники: А. Р. Кероп'ян, В. Г. Павленко, А. А. Протащук [2; 3; 4].

Розглянемо лексико-семантичні варіанти (ЛСВ) дієслова *think*, зафіксовані в словникових дефініціях, оскільки саме він передає найбільш повно семантику мислення або розумового процесу, діяльності, стану. У Oxford English Dictionary [1] дається 17 дефініцій дієслова *think*. Наведемо лише ті ЛСВ дієслова, які є актуальними для нашого дослідження:

ЛСВ-1: *To conceive in the mind, exercise the mind, etc. To form in the mind, conceive (a thought, etc.); to have in the mind as a notion, an idea, etc.; to do in the way of mental action*. Дієслово *think* має значення «здійснення мисленнєвої діяльності», експлікується ментальний процес. Таке значення можна назвати лідуючим і позначити як *think*-1 (ментальний процес). Дане значення є основним або базовим для всіх ментальних дієслів. Разом з тим, даний варіант дієслова вказує і на мисленнєву дію, що можна позначити як *think*-3 (мисленнєву дію).

ЛСВ-2: *To meditate on, turn over in the mind, ponder over, consider*. Даний варіант перегукується з ЛСВ-1. Тут дієслово think має також значення здійснення ментального процесу, взятого в аспекті ментального стану, а саме: «роздум, обдумування», що можна позначити як *think*-4 (ментальний стан).